

МОГУЋНОСТ И ЗНАЧАЈ ПРИМЕНЕ УЧЕЊА КРОЗ ИСТРАЖИВАЊЕ СА ДЕЦОМ У ЗАЈЕДНИЦИ – ПЕРСПЕКТИВА ВАСПИТАЧА

Гордана М. Степић¹, Марта Д. Дедај², Биљана М. Цаић³

Сажетак: Полазећи од схватања детета као истраживача од самог рођења, истраживачке природе његовог учења, значаја заједнице за учење и развој детета предшколског узраста, циљ истраживања је сагледавање перспективе васпитача о могућностима и значају учења кроз истраживање са децом у заједници. У истраживању је примењена дескриптивна метода и техника - скалирање. Од истраживачких инструмената коришћена је скала процене. У истраживању је учествовало 20 васпитача. Истраживање указује да је учење кроз истраживање са децом у заједници интегрисано у васпитно-образовни процес вртића, у којем је истраживање реализовано, да васпитачи уочавају вредности овог приступа, да познају приступ и да претежно имају подршку заједнице. Истиче се важност преиспитивања усклађености праксе са концепцијом Основа програма јер нам то омогућава да сагледамо вредности и изазове и континуирано унапређујемо учење кроз истраживање са децом у заједници.

Кључне речи: учење кроз истраживање, заједница, васпитач, деца

УВОД

Прва истраживања деце почињу с првим покретима детета и произлазе из потребе за прикупљањем искустава. Дете тежи истраживању непознатог света ангажовањем свих чула. Тако почиње да прикупља податке о свету у којем се нашло и остварује сталну интеракцију с непосредним окружењем. Деца су природно знатижељна и стално су у потрази за знањем (Wilson, 2012). Деца имају своје властите ‘теорије’ (интуитивна знања) о разним аспектима

---

¹vs.gordana.stepic@gmail.com, Univerzitet u Kragujevcu, Fakultet pedagoških nauka Jagodina

²vs.marta.dedaj@gmail.com Висока школа струковних студија за васпитаче и пословне информатичаре–Сирмијум, Сремска Митровица

³zdaic.biljana@gmail.com Предшколска установа „Др Сима Милошевић“, Земун

проблема који их окружују и занимају и они те теорије поступно мењају и надограђују (Malaguzzi, 1998). Како деца стичу и развијају језичке вештине, почињу да постављају питања о многим стварима које виде, чују, осећају, окусе и омиришу у свом окружењу, природном и друштвеном.

Вртић и његово окружење су места истраживања, откривања и активног учења ако се у њима стварају услови који деци омогућају истраживање различитих феномена, стицање разних искустава, конструкција значења и разумевања. Дете је јединствено, непоновљиво, целовито и комплексно биће које коконструкцијом реализује своју посебност и кључни је чинилац тог процеса (Вујичић и сар., 2017). Деци треба обезбедити сигурно и подстицајно окружење у којем ће она моћи да истражују свет око себе и да се играју према сопственом избору без угрожавања себе или других уз заинтересованог васпитача, који разуме децу и оно шта деца раде.

Као одговор на природну радозналост деце, васпитачи у васпитно-образовном раду практикују учење кроз истраживање у вртићу и заједници, које је засновано на колаборативном раду у којем су средишњи део праксе заједнички рад деце и одраслих и расправљање о идејама (Worth, 2010), а с тим у вези се у Стандардима компетенција за професију васпитача и његовог професионалног развоја (Сл. гласник РС – Просветни гласник, бр. 88/17 и 27/18) указује да васпитач, између осталог, треба да уме да: развија пројекте на основу праћења деце, засноване на учењу кроз истраживања; развија програм ослањајући се на разноврсне изворе садржаја; укључује децу у локалне пројекте, догађаје и активности; реализује васпитно-образовни програм кроз двосмерну сарадњу са локалном заједницом; критички сагледава и развија своју праксу кроз властита истраживања и саморефлексију; критички преиспитује усклађеност реалног програма са концепцијом Основа програма предшколског васпитања и образовања „Године узлета“ (у даљем тексту: Основе програма).

Из свега наведеног је проистекао проблем нашег истраживања: Које су могућности и значај примене учења кроз истраживање са децом у заједници?

УЧЕЊЕ КРОЗ ИСТРАЖИВАЊЕ

У Основама програма тема/појекат одређује се као продубљено истраживање проблематике смислене и инспиративне деци за истраживање (Крњаја и Павловић Бренеселовић, 2022). Да бисмо развијали тему/пројекат са децом као истраживање прво је потребно да знамо шта карактерише учење кроз истраживање.

Карактеристике учења заснованог на истраживању можемо свести на следеће:

- а) у средишту учења су дечија питања, идеје и теорије;
- б) вођено је децом радозналошћу;

- в) деца користе многобројна и различита средства у истраживању;
- г) циљ учења је развој компетенција које превазилазе овладавање садржајем;
- д) укључује сталну процену размишљања и учења;
- ђ) крајња тачка или коначни резултат није познат на почетку;
- е) захтева респонсиван и флексибилан рад;
- ж) васпитач посредује, не преноси знања; рефлексивни, критички дискурс је централни део процеса учења;
- з) то је динамичан процес (Ontario Institute for studies in Education, 2011).

Други важан сегмент представља разумевање начина учешћа васпитача током учења кроз истраживање. Од васпитача се очекује да буде: организатор и планер, истраживач, ко-истраживач и учесник у истраживању и рефлексивни практичар (Крњаја и Павловић Бренеселовић, 2022). Подржавајући учење кроз истраживање васпитачи имају прилику да негују природну радозналост деце и њихову способност да буду активни учесници. Упитаност деце, али и васпитача, покреће процес истраживања. Васпитачи подстичу учење деце пружањем разних алата, ресурса и искуства који омогућавају деци да истражују на различитим местима у вртићу и у локалном окружењу, размишљају и расправљају о потенцијалним решењима. Васпитач истражује шта је деци смислено, зашто ћете им нешто предложити и како ће то заједно са децом истраживати. Прихватање идеја деце да истраже нешто што за њих има смисла подстиче њихову посвећеност у учењу, што води вишим нивоима ангажовања, продубљивању разумевања и јачању склоности ка учењу. Подршка истраживању проблема којима деца посвећују пажњу доприноси да они преузимају одговорност у процесу учења, ослобођени притиска да морају научити нешто што као крајњи исход поставља одрасли. То доприноси њиховом доживљају компетентности у учењу, па се више посвећују различитим начинима истраживања, тражењу информација и рефлексiji о сопственом учењу (Павловић Бренеселовић и Крњаја, 2017). Својим учешћем у заједничким активностима васпитач моделује деци истраживачки однос у учењу тако што је сам упитан и заинтересован да нешто истражи (Крњаја и Павловић Бренеселовић, 2022). Васпитач стално промишља о начину на који развија тему/пројекат да би на основу тога мењао своју праксу.

Треће, сагласни смо са наводима да учење кроз истраживање у вртићу треба посматрати не само као основу за изградњу искустава за касније учење науке, већ као контекст у којем се деца могу развијати, као основу за развој различитих компетенција, које могу применити у различитим областима и ситуацијама, у вртићу и у свакодневном животу, јер дете у учењу кроз истраживање: „фокусира се на процес и начине откривања, забавља се и бави се оним што му је занимљиво, што га интересује и што за њега има смисла, артикулише идеје и „игра се” својим идејама, вођено је доживљајем зачудности и радозналости, открива и уважава различите тачке гледишта, практикује и испробава различите начине откривања, усмерава се на сврху, смисао у складу са сопственим начином разумевања, замишља, машта,

открива ствари на нов начин, тумачи информације у складу са својим претпоставкама, поставља питања којима разјашњава ствари себи и другима, поштује различит допринос појединаца у групи, договара се са другима, прати друге и усклађује се са њиховим поступцима“ (Павловић Бренеселовић и Крњаја, 2017: 42). У току учења кроз истраживање код деце се развијају: посматрање, слушање, постављање питања, описивање, упоређивање, идентификовање, класификовање, бележење запажања речима, графицима, скицама, извођење закључака, уочавање проблема, постављање хипотеза, доказивање, решавање проблема, али и комуникацијске вештине, сарадња, знатижења, мотивација, ентузијазам, одговорност, оригиналност, упорност, поштовање доказа, отвореност ума, критичко размишљање (Brunton & Thornton, 2010; Worth, 2010).

Истакли смо, по нама, три кључне ствари потребне за практиковање учења кроз истраживање са децом у вртићу: познавање карактеристика учења кроз истраживање, разумевање начина учешћа васпитача током учења кроз истраживање и добробит деце од практиковања таквог начина учења.

ПОВЕЗИВАЊЕ ВРТИЋА СА ЗАЈЕДНИЦОМ

Простор за истраживање деце није само простор радне собе, већ су то и заједнички простори као што су ходници, атријуми, сале, двориште као и различита места у заједници. За дете је заједница пре свега његово непосредно окружење – породица, суседство, родбински систем, вртић и друге установе и институције које оно посећује и у њих се укључује, попут дома здравља, продавнице, отворених простора (парк, игралиште, двориште), играонице, библиотеке, позоришта за децу (Сл. гласник РС – Просветни гласник, бр. 16/2018). Учествујући у свакодневним искуствима и у затвореном и у отвореном окружењу, деца коконструишу знање путем размене са вршњацима и васпитачем (McClain & Vandermaas-Peeler, 2016). Да би окружење било подстицајна и подржавајућа средина за игру и учење, на првом месту треба обезбедити активну сарадњу како између деце, тако и на релацијама дете/ца – васпитач и вртић – заједница, где се дете као активни учесник осећа сигурно, прихваћено и подржано (Голибовић-Илић, 2020).

Непосредна искуства и облици директних контаката деце с природом, поред вртића, могу бити: шетње улицом, одлазак у оближњи парк, одлазак у шуму, шетња речном обалом, одлазак у воћњак, повртњак, посета сеоском домаћинству и др. Деца долазе до открића док се крећу кроз природно окружење у малим групама, делећи своја искуства и хипотезе међусобно и са васпитачем (McClain & Vandermaas-Peeler, 2016), природно окружење подстиче њихову имагинативну игру и развој сарадничких односа (Dowdell, Gray & Malone, 2011). Међутим, заједницу не чини само природно окружење. Велики значај за богаћење искустава деце имају и: институције образовања, културе и спорта, као и локалне привредне и услужне организације (фабрике, занатске радње, банке, тржни центри...).

Васпитач континуирано ради на повезивању вртића и заједнице тако што:

- а) користи ресурсе и просторе у заједници за реализацију различитих активности;
- б) деца и васпитачи учествују у различитим дешавањима у локалној заједници (прославе, фестивали, акције...);
- в) организује манифестације у које се укључују чланови локалне заједнице,
- г) омогућава да локалне привредне и услужне организације буду места реализације програмских активности или учествују у активностима у вртићу;
- д) повезује се са другим образовним програмима и организацијама везаним за образовање деце и рад са породицом, укључујући организације родитеља;
- ђ) омогућава породицама повезивање са другим услугама и програмима у локалној заједници који су потребни породици;
- е) сарађује са школом кроз узајамне посете, организовањем заједничких активности и акција и разменом информација (Сл. гласник РС – Просветни гласник, бр. 16/2018).

Изазовно окружење, било у простору вртића или у заједници омогућује деци да виде ствари из своје перспективе, на другачији начин од одраслих, пружа им простор и време за истраживање, експериментисање, проверавање, тражење одговора и исправљање својих ранијих сазнања (Вујичић и сар. 2017). Зато се може рећи да окружење представља есенцијални извор учења деце (Миљак, 2009), јер оно значајно одређује квалитет њихових искустава, а тиме и квалитет њиховог учења (Слуњски, 2011).

Да бисмо разумели значај повезивања вртића са заједницом истакли смо три кључна аспекта: разумевање појма заједница; како васпитач повезује вртић са заједницом и који значај то повезивање има за децу.

Будући да је у учењу кроз истраживање искуство детета центар учења, а да се од васпитача очекује да подстичу децу да истински истраже своје претпоставке и идеје и своја питања о свету, повезивање вртића са заједницом сматра се незаобилазним и важним делом рада васпитача.

МЕТОДОЛОГИЈА ИСТРАЖИВАЊА

Ово истраживање засновано је на заједничком истраживању једног практичара и два наставника, подстакнуто уоченим проблемом у пракси. Истражује се перспектива васпитача како би васпитачи и истраживачи стекли увид у могућности и значај учења кроз истраживање са децом у заједници.

Циљ истраживања је: Сагледати могућности и значај учења кроз истраживање са децом у заједници.

Задаци истраживања:

1. Сагледати перспективу васпитача о познавању учења кроз истраживање са децом у заједници.

2. Сагледати перспективу васпитача о примени учења кроз истраживање са децом у заједници.
3. Сагледати перспективу васпитача о вредностима учења кроз истраживање са децом у заједници.

У истраживању је примењен дескриптивна метода; техника – скалирање и инструмент – скала процене.

Инструмент је креиран за потребе истраживања на основу Основа програма. Скала процене *Перспектива васпитача о учењу кроз истраживање са децом у заједници* састоји се од 17 тврдњи. У креирање скале укључен је један практичар и два наставника. Тврдње смо, на основу логичке анализе, разврстале у три групе (Табела 1), прва је познавање концепта учења кроз истраживање са децом у заједници, друга – примена учења кроз истраживање са децом у заједници и трећа – вредности учења кроз истраживање са децом у заједници.

Васпитачи су одговоре давали на скали процене од 1 до 5: 5 - слажем се у потпуности, 4 - слажем се, 3 - половично се слажем, 2 - не слажем се, 1 - уопште се не слажем.

Истраживање је реализовано у једном вртићу Предшколске установе „Др Сима Милошевић“, Земун. У истраживању је учествовало 20 васпитача.

У обради података коришћена је аритметичка средина.

РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА СА ДИСКУСИЈОМ

У Табели 1 представљена је перспектива васпитача у погледу познавања, примене и вредности учења кроз истраживање са децом у заједници.

Табела 1: Перспектива васпитача о учењу кроз истраживање са децом у заједници

Тврдња	М	Субскала	М
1. Познати су ми програми и иницијативе које промовишу учење кроз истраживање са децом у заједници	4,05		
2. Упознат/а сам са примерима добре праксе у вези са учењем кроз истраживање у заједници који су усклађени с концепцијом програма „Године узлета“	4,15	Познавање концепта учења кроз истраживање са децом у заједници	4,20
3. Заинтересован/а сам за даље усавршавање у овој области	4,40		

4. Често користим ресурсе заједнице у свакодневном раду са децом	3,95		
5. Постоји подршка заједнице у пружању ресурса и простора за учење кроз истраживања са децом	3,50		
6. Учење кроз истраживање у заједници интегрисано је у васпитно-образовни програм	4,20		
7. Неопходно је унапредити сарадњу са заједницом ради квалитетније примене учења кроз истраживање	4,45	Примена учења кроз истраживање са децом у заједници	3,95
8. Локалне привредне и услужне организације (фабрике, занатске радње, банке, тржни центри...) су места учења кроз истраживање	4,30		
9. Породица је укључена у учење кроз истраживање деце	4,25		
10. Ретко примењујем учење кроз истраживање у заједници	3,30		
11. Уочавам препреке и изазове у имплементацији учења кроз истраживање са децом у заједници	3,65		
12. Учење кроз истраживање са децом у заједници може обогатити васпитно-образовни рад	4,65		
13. Коришћење ресурса заједнице може допринети разноврсности и квалитету искустава деце	4,50	Вредности учења кроз истраживање са децом у заједници	4,33
14. Учење кроз истраживање са децом у заједници важно је за њихов целокупни развој и добробит	4,45		
15. Приметне су промене у размишљању, понашању или заинтересованости деце која су укључена у активности учења кроз истраживање у заједници	4,20		
16. Учење кроз истраживање у заједници је значајно за развијање деце као истраживача и креативних мислилаца	3,90		
17. Учење кроз истраживање у заједници може допринети развијању сарадње и комуникацијских вештина деце	4,30		

Напомена: М – аритметичка средина

Истраживање је показало подједнаку и високу процену васпитача у доменима: познавање концепта учења кроз истраживање са децом у заједници и вредности учења кроз истраживање са децом у заједници), док је примена учења кроз истраживање са децом у заједници нешто ниже рангирана. Ово је очекиван налаз с обзиром на то да примена зависи од низа чинилаца које нисмо увек у стању да предвидимо и контролишемо.

Васпитачи *познају концепт учења кроз истраживање* са децом у заједници, али увиђа се да постоји и висока заинтересованост за даље усавршавање у овој области, што значи да би требало осмислити начине подршке васпитачима како би били упознати са овим начином учења, јер је то предуслов за његову примену и разумевање вредности.

У оквиру *примене учења кроз истраживање у заједници* уочавамо хетероген став васпитача. Васпитачи имају веома позитиван став према коришћењу места у заједници за учење кроз истраживање и према укључености породице у учење кроз истраживање, што значи да користе локалне привредне и услужне организације као места учења кроз истраживање и укључују породицу. Позитивно се изјашњавају о интегрисаности учења кроз истраживање у заједници у васпитно-образовни програм. Међутим, умерено користе ресурсе заједнице у свакодневном раду и учењу кроз истраживање, што је у сагласности са налазима истраживања Стојановић (2023) у којем се наводи даје велики број васпитача (41,7%) навео да редовно укључује локалну заједницу у реализацију пројеката, а скоро половина васпитача каже да то чине ретко, док 11% испитаника наводи да сарадње нема. Нису задовољни подршком заједнице у пружању ресурса и простора за учење кроз истраживање са децом, што је повезано и са израженом потребом за унапређењем сарадње са заједницом ради квалитетније примене учења кроз истраживање. Сличан налаз добијен је у истраживању Травар и Бозало (2021) у којем су запослени у предшколству навели да постоји интензивна сарадња вртића са образовним установама и установама културе, али и указали на недостатак сарадње са привредним субјектима и са здравственим установама.

На основу података може се закључити да постоји општи позитиван став васпитача према *вредностима учења кроз истраживање са децом у заједници* што је у сагласности са налазом Стојановић (2023) који показује да се 70% васпитача сматра да је укључивање деце у живот и рад локалне заједнице, као и учешће заједнице у раду предшколске установе важан део реализације предшколског програма. Код васпитача постоји дилема једино у погледу утицаја учења кроз истраживање у заједници на развијање деце као истраживача и креативних мислилаца. Укупан став васпитача о вредностима је охрабрујући и верујемо да може да буде покретач за превазилажење препрека које су уочене у првој и другој групи тврдњи.

Из резултата истраживања јасно се види колику важност и коју вредност васпитачи придају учењу кроз истраживање са децом у заједници, што је веома значајан покретач за практиковање таквог учења. Међутим,

истраживање указује и na препреke, tj. na delimičnu neusklađenoŝt sa Osnovama programa i zato ističemo potrebu i značaj preispitivanja usađlanoŝnosti prakse sa Osnovama programa. To ĥe nam omoguđiti da sađledamo vrednosti, ali i prepreke i izazove u primeni učeња kroz istrađivanje u zađednici i na tim osnovama donosimo odluke o daļem radu. Prepreke i izazovi mogu biti razliĥiti: vaspitai nisu informisani o postojeđoj podrŝki zađednice ili ne znaју koji resursi i prostori su dostupni za učeње kroz istrađivanje, nemaју dovoljno iskustva u koriŝeњу resursa i prostora za istrađivanje u zađednici, problem u pristupu resursima i prostorima za učeње kroz istrađivanje u zađednici i dr.

ЗАКЉУЧАК

Istrađivanje je vođeno ideјom da se ispita perspektiva vaspitai, ali i da se vaspitaiĥima posredno pribliđi značaj preispitivanja prakse u domenu učeња kroz istrađivanje sa decom u zađednici kroz prizmu Osnova programa i ukađe na jedan od naĥina kako to na nivou vrtiĥa mogu realizovati.

Istrađivanje указује da vaspitai poznaју pristup, da pretežno primеђују učeње kroz istrađivanje sa decom u zađednici i da uoĥavaju vrednosti ovog pristupa, ali pokazuje i vađnost prepoznavaija izazova i suoĥavaija sa њima, kako bismo kontinuirano radili na unapređivaiњу učeња kroz istrađivanje sa decom u zađednici. Izazove smo uoĥili u domenu primene učeња kroz istrađivanje sa decom u zađednici.

Naĥine unapređeња prakse vidimo u komunikaiji sa zađednicom i istrađivaiњу potencijala zađednice za učeње kroz istrađivanje, u uspostavlaiњу saradње predŝkolke ustanove sa lokalnim privrednim i uslužnim organizaijama na formalnom nivou, u kreiraiњу interaktivne mape mesta i resursa i moguћnosti za učeње kroz istrađivanje sa decom u zađednici, koja je na nivou vrtiĥa stalno dostupna i podložna meņaiњу i unapređivaiњу, i u upoznavaiњу vaspitai sa potencijalima zađednice i moguћnostima učeња kroz istrađivanje, kroz kreiranu interaktivnu mapu.

Ovo istrađivanje je direktno otvorilo pitaiње: ŝta praktiĥari, koji su uĥestvovali u istrađivaiњу, nakon uvida u rezultate, treba da preduzmu; kako ih podrđati da unaprede praksu na osnovu dobiđjenih uvida i kako praktiĥare podsticati da kontinuirano rade na preispitivaiњу usađlanoŝnosti prakse sa Osnovama programa i daļe, kako ih podrđati da razviđaju refleksivnu praksu.

ЛИТЕРАТУРА:

Brunton, P. & Thornton, L. (2010). *Science in the Early Years: Building Firm Foundations from Birth to Five*. London: SAGE.

Dowdell, K., Gray, T. & Malone, K. A. (2011). Nature and its Influence on Children's Outdoor Play. *Australian Journal of Outdoor Education*, 15(2), 24-35.

Golubović – Ilić, I. (2020). *Dete-istraživač – aktivni učesnik u svom razvoju. Uzdanica*, 17 (2), 295-311.

Krњаја, Ж. и Павловић Бренеселовић, Д. (2022). *Водич за развијање теме/пројекта са децом*. Београд: Министарство просвете, науке и технолошког развоја.

Malaguzzi, L. (1998). History, Ideas, and Basic Philosophy – An Interview with Lella Gandini. U: Edwards, C. P., Gandini, L., Forman, G. (ur.), *The Hundred Languages of Children – The Reggio Emilia Approach, Advanced Reflections*. London: Ablex Publishing, str. 49-97.

McClain, C. & Vandermaas-Peeler, M. (2016). Outdoor explorations with preschoolers: An observational study of young children's developing relationship with the natural world. *The International Journal of Early Childhood Environmental Education*, 4(1), 37-53.

Miljak, A. (2009). *Življenje djece u vrtiću*. Zagreb: SM Naklada d.o.o.

Ontario Institute for studies in Education (2011). *Natural Curiosity: Building Children's Understanding of the World through Environmental*. Toronto: University of Toronto.

Pavlović Breneselović, D., Krnjaја, Ž. (2017). *Kalidoskop: osnove diversifikacije programa predškolskog vaspitanja*. Београд: IPA.

Pravilnik o Osnovama programa predškolskog vaspitanja i obrazovanja (2018). Sl. glasnik RS - Prosvetni glasnik", br. 16/2018.

Pravilnik o Standardima kompetencija za profesiju vaspitača i njegovog profesionalnog razvoja (2018). Sl. glasnik RS - Prosvetni glasnik", br. 88/17 и 27/18.

Slunjski, E. (2011). Razvoj autonomije djeteta u procesu odgoја i obrazovanja u vrtiću. *Pedagogijska istraživanja*, 8 (2), 217-230.

Stojanović, B. (2023). *Projektni pristup učenju –iskustva vaspitača*. Jagodina: Fakultet pedagoških nauka Univerziteta u Kragujevcu.

Travar, M. i Bozalo, S. (2021). Povezanost predškolskih ustanova i društvene sredine iz ugla kadrova u predškolstvu. *Research in Pedagogy*, 11 (2), 395-404.

Vujičić, L. i sar. (2017). *Razvoj znanstvene pismenosti u ustanovama ranog odgoја*. Rijeka: Učiteljski fakultet Sveučilišta u Rijeci, Centar za istraživanje djetinjstva.

Wilson, R. (2012). *Nature and young children. Encouraging creative play and learning in natural environments*. New York: Routledge.

Worth, K. (2010). Science in early childhood classrooms: Content and process. *Early Childhood Research & Practice*. Retrieved March 30, 2024. from <http://ecrp.illinois.edu/beyond/seed/worth.html>.

POSSIBILITIES AND IMPORTANCE OF APPLYING LEARNING THROUGH RESEARCH WITH CHILDREN IN THE COMMUNITY - PRE-SCHOOL TEACHER'S PERSPECTIVE

Gordana M. Stepić¹, Marta D. Dedaj², Biljana M. Džaić³

Summary: Starting from the perception of a child as a researcher from the very birth, the research nature of his/her learning, the importance of the community for the learning and development of a preschool child, the goal of this research is to consider pre-school teachers' perspective and learning opportunities through research with children in the community. The research used descriptive method and research technique – scaling. The following research instrument was used: an assessment scale. Twenty pre-school teachers participated in the research. The research indicates that learning through research with children in the community is integrated into the educational process, that pre-school teachers recognize and know the value of this approach and that they mostly have the support of the community. The importance is also highlighted of recognizing challenges through reviewing practice and dealing with them in order to work continuously on improving learning through research with children in the community.

Key words: learning through research, community, pre-school teachers, children

Примљен: 10.05.2024.

Прихваћен: 16.09.2024.

---

¹vs.gordana.stepic@gmail.com, University of Kragujevac, Faculty of Education in Jagodina

²vs.marta.dedaj@gmail.com Preschool Teacher Training and Business Informatics College of Applied Studies – Sirmium in Sremska Mitrovica

³dzaic.biljana@gmail.com Preschool institution „Dr Sima Milosevic“, Zemun